

A Civil Közoktatási Platform véleménye a 2023/2024-es tanév rendje rendelet társadalmi vitára bocsátott tervezetéről

A Civil Közoktatási Platform (CKP) a rendelkezésére álló rövid idő alatt áttekintette a 2023/2024 tanév rendjéről szóló BM rendelet tervezetét (<https://kormany.hu/dokumentumtar/2023-2024-tanev-rendjerol-szolo-bm-rendelet-tervezet>).

A rendelettel kapcsolatos kifogásokat és javaslatokat az alábbiakban foglaltuk össze.

1. A jogszabály kibocsátásának időpontja nehezíti az iskolai és a mindennapi élet tervezését.

Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy a szeptemberben kezdődő tanév rendjét augusztusban bocsátják vitára és a tanévkezdet előtt kb. két héttel jelentetik meg. A késői megjelenés a tavalyi tanév rendjével kapcsolatban is gond volt, de a közzététel a tavalyi július 31-i dátumhoz képest most tovább tolódott.

Javasoljuk, hogy a korábbi gyakorlatnak megfelelően a rendeletet - társadalmi egyeztetést követően - minden évben május hónapban hozzák nyilvánosságra.

2. 2. § (2): A CKP elfogadhatatlannak tartja a tanítási év egy héttel való meghosszabbítását.

Az elutasítást a következő érvekkel támasztjuk alá:

A) Hőségben nem lehet hatékonyan tanulni

A magyar iskolákban nincs légkondicionálás, és nagyon sokszor árnyékolás és megfelelő hőszigetelés sem - az épületek a fűtésre fel vannak készítve, de a hűtésre nem.

A meteorológiai adatok szerint Magyarországon, különösen a déli országrészben júniusban gyakori a 30 fok fölötti hőmérséklet és a napi fölötti átlaghőmérséklet is általában 25 fok felett van (L. https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_adatsorok/) 2018-19-ben például június 16. és 21. között 27 és 34 fok között változott a napi maximum, és a 10 napból csak négyben volt 30 fok alatt a hőmérséklet.

A 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM rendelet szerint a munkahelyeken 24 C felett már különleges intézkedéseket kell bevezetni a munkavállalók érdekében. A tapasztalatok szerint a tantermekben már június első felében is sokszor 30 fok fölötti a hőmérséklet - amellet, hogy ez sérti a munkavállalók és a tanulók érdekeit, ilyen hőfokban gyakorlatilag nagyjából hatástalan a tanítás.

B) Az érettségivel való összecsúszás komoly szervezési gondot okoz.

Középszintű szóbeli érettségi első hete és az utolsó tanítási hét egybeesik. Egy osztályfőnök szaktanárnak ez azt jelenti, hogy az utolsó dolgozatokat javítja, jegyet zár le, osztályozó konferencián vesz részt, bizonyítványt és anyakönyvet ír, részt vesz az évfázárón ÉS mellette akár több osztályban is vizsgáztat a szóbeli érettségiben. Nemcsak a megterhelés horror,

de több kolléga esetében ezt megszervezni sem lehet. Nehezen lesz megoldható a szóbeli érettségi lebonyolítása, a folyosók lezárása, az érettségizető tanárok helyettesítése

C) Az érettségiző diákok érdekével ellentétes.

Az évközi szünetek meghosszabbításával számukra 5 tanítási nappal csökken az az idő, ami alatt a tananyagot el kell sajátítaniuk, illetve az írásbeli érettségire fel kell készülniük, mivel számukra a tanítási év továbbra is május elején fejeződik be. Ez problémát jelent a kerettanterv megvalósításánál is.

D) A változtatás pedagógiai érvel nem alátámasztott. A fűtéssel kapcsolatos megtakarítás - nem indokolhatja az okozott károkat.

A tanítási év és a téli szünet meghosszabbítását pedagógiai okok nem támasztják alá. A hatásvizsgálatban szereplő érv nélküli állítás, miszerint a pedagógusok közérzetét ez az intézkedés javítaná, nem felel meg a valóságnak.

A változtatás egyetlen indoka az lehet - bár ezt nem jelzik a hatásvizsgálatban költségvetési hatásként - hogy a hosszabb téli szünettel fűtési költséget lehet megtakarítani. Úgy gondoljuk, hogy a közoktatáson nem szabadna tovább spórolni a tanítás eredményességének rovására.

Nem lehet cél a fűtési költségek áthárítása a családokra. A mélyszegénységben élő családok számára különösen fontos, hogy a leghidegebb téli hónapokban legalább napközben fűtött helyen tudhatják gyermekeiket. (Megjegyezzük, hogy a szakképzés esetén ez a változtatás nem következett be.)

3. 10. § (10) Az elsősök felmérése szakmailag megalapozatlan; a célt jobban szolgálná az iskolaérettség megállapítása korábbi rendszerének visszaállítása

A jogszabály kötelezővé teszi az elsős tanulók felmérését a tanítás év kezdete után **másfél** hónappal annak érdekében, hogy a felmérés, illetve az óvónői jelzések alapján fejlesztő foglalkozások történhessenek.

A) Nem látható a felmérés szakmai megalapozottsága. Stigma vagy fejlesztés? Nincs elegendő szakember a fejlesztéshez

Nem világos, hogy ezt a fejlesztést ki fogja végezni, hiszen erre nem biztosítanak fedezetet (a hatásvizsgálati lap szerint a rendeletnek költségvetési hatása nincs.) Fejlesztő pedagógusok nem állnak kellő számban az iskolák rendelkezésére, és a szakszolgálatok kapacitásának bővítése sincs tervbe véve. Az eltérő fejlődési ütemből eredő problémák nagyon sokszor nem oldhatók meg az iskolában megvalósítható fejlesztéssel, ráadásul az osztályból való kiemelés sokszor stigmaként kíséri végig a gyermeket iskolai pályafutásán. Azt sem lehet tudni, milyen szakemberek, milyen módszerekkel végzik a felmérést az iskolai oktatásban való részvételt nehezítő nagyon sokféle ok felderítésére.

B) Az iskolai kudarcok a jelenlegi rendszerben csak a differenciált iskolakezdéssel oldhatók meg

A jelenlegi iskolai pedagógiai kultúra és a tanárok túlterheltsége, valamint a kerettantervi követelmények, megkötések nem teszi lehetővé a gyermekekkel való egyéni foglalkozást, így

kénytelenek vagyunk azt javasolni, hogy a gyermekek inkább az óvodában maradjanak, amennyiben a jelenlegi iskolai követelményeket nem tudják teljesíteni.

Szükséges lenne az iskolaérettség megállapítása korábbi rendszerének visszaállítása, hiszen ha az óvónő jelzését a fejlesztésnél figyelembe lehet venni, akkor figyelembe lehetne venni az óvodában maradás javasolásánál is.

2020. január 30.-án Gulyás Gergely kormányzó azt ígérte, hogy ha nem válik be az új beiskolázási, iskolaérettség-megállapítási rendszer, hajlandók gyökeresen más megoldást választani. A nagyszámú elsős évismétel, illetve ez a jogszabályi intézkedési terv is azt jelzi, hogy az iskolakezdés erőltetését célzó intézkedés nem vált be. Tudjuk továbbá, hogy bár a szülői kérvényeket általában elfogadják, a kérvények beadásában nagy eltérés van a gyermekek társadalmi háttere alapján, vagyis elsősorban a rosszabb társadalmi háttérű gyermekek közül kerülnek ki azok, akik korábban az egy év óvodában maradás után könnyebben tudták az iskolai követelményeket teljesíteni.

4. 12. §. A NAT ellenőrzés a tapasztalatok levonása helyett a “renitensek” büntetését szolgálhatja

Külön pontban foglalkozik a rendelet a Nemzeti Alaptanterv pedagógiai dokumentumokban történő átvezetésének az ellenőrzésével, és ezt véletlenszerűen kiválasztott, nem meghatározott szempontok alapján kiválasztott iskolákban fog megtörténni.

Feleslegesnek tartjuk ezt a pontot, hiszen az ellenőrzések során a Nemzeti Alaptantervhez való igazodást eddig is ellenőrizték. Amennyiben mégis benne marad ez a pont, akkor pontosan meg kell határozni, hogy milyen alapon választják ki az ellenőrzendő iskolákat, nehogy ez az ellenőrzés a tiltakozó iskolák büntetésének egy lehetősége legyen. Javasoljuk a véletlenszerű kiválasztást.

A másik probléma az ellenőrzés szempontrendszer. A szempontrendszert vagy legalább az alapelveit nyilvánossá kellene tenni. Javasoljuk, hogy a szempontok tartalmát illetően folyjon szakmai egyeztetés a civil szakmai szervezetekkel, és az ellenőrzést használják fel a NAT-tal kapcsolatos tapasztalatok levonására. Vizsgálni kellene a NAT hatását és a bevezetés feltételeinek meglétét, például az új tankönyvek tartalmi és fizikai minőségét, a NAT megfelelő szintű megvalósításához szükséges eszközök rendelkezésre állását az iskolában (pl papír, filc, térkép, vagy esetleg könyvek, könyvtár)

5. Komolytalan/antidemokratikus a társadalmi egyeztetés ezen módja

A) Indoklás, összefoglalás és hatásvizsgálat hiánya

a szakmai viták kialakulásának gátja, hogy nem kommunikál nyíltan a kormányzat a célokról, döntései okát nem teszi megismerhetővé. A véleményezést nagymértékben megkönnyítené és a hatékonyságát növelhetné, ha az indoklás a jogszabályban szereplő intézkedéseket, előírásokat indokolná, és nem azt, hogy miért adják ki a jogszabályt, valamint ha az összefoglaló kiemelné a lényegi elemeket, változtatásokat. A szakmai viták kialakulását gátolja, hogy a kormányzat nem kommunikál nyíltan a célokról, döntései okát nem teszi megismerhetővé.

A hatásvizsgálat nem egy lap formális kitöltése kellene legyen (az adminisztrációs terhek esetén például annak kijelentésével, hogy a vizsgálatuk megtörtént, annak jelzése nélkül, hogy a terheket az intézkedés növeli vagy csökkenti), hanem az intézkedések hatásának valódi, szakértők és a szakszervezetek bevonásával történő vizsgálata.

B) Követeljük a valós társadalmi, szakmai egyeztetést!

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény által megengedett minimális 8 napos határidő, a szabadságolások idejére időzített egyeztetés csak a jogszabályi kötelezettség kipipálását jelenti, a vélemények begyűjtésére nem alkalmas. A kötelező általános egyeztetés mellett a korábbi gyakorlatnak megfelelően élni kellene a közvetlen egyeztetés jogszabályi lehetőségével is, és a tervezeteket a stratégiai partnereknek, az érintett szakmai és érdekvédelmi szervezeteknek külön is elküldeni véleményalkotásra.